

PROCEDURY

OBOWIĄZUJĄCE W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 16 im. WŁADYSŁAWA BRONIEWSKIEGO W RZESZOWIE

SPIS TREŚCI

Procedury porządkowe.str. 3-4

Procedury interwencyjne:

PROCEDURY INTERWENCYJNE WSZCZYNANE SĄ KAŻDORAZOWO PO ZAISTNIENIU DANEGO ZDARZENIA

Procedury interwencyjne dotyczą następujących przypadków:

1. Procedury postępowania wobec ucznia w przypadku zachowań agresywnych.str. 5
2. Uczeń pod wpływem alkoholu lub innego środka odurzającego.str.6
3. Procedura postępowania w przypadku przyniesienia przez ucznia papierosów lub ich palenia na terenie szkoły.str. 7
4. Niszczenie mienia.str.7
5. Kradzież na terenie szkoły. str.7
6. Wagary. str.8
7. Używanie telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych.....str.9

8. Procedura zakładania „Niebieskiej Karty” str.10
9. Procedury postępowania z dzieckiem przewlekle chorym w szkole..... str.11
10. Procedury postępowania w nagłych wypadkach.....str.22
- a/ Udzielenie pierwszej pomocy str.22
11. Procedury odbioru dziecka ze świetlicy szkolnej.str.25
12. Procedura postępowania w przypadku naruszenia godności osobistej ucznia...str.27
13. Procedura postępowania w przypadku naruszenia przez ucznia godności osobistej nauczyciela lub innego pracownika szkoły.str.28
14. Procedura reagowania w szkole w sytuacji cyberprzemocy.....str.29
15. Procedura postępowania w przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły..... str.32
16. Procedura postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych.....str. 36
17. Procedura postępowania w przypadku zamachu samobójczego uczniastr.37
18. Procedury postępowania w przypadku zakłócenia przez ucznia toku lekcji.....str.39
19. Procedura postępowania w sytuacji posiadania przez ucznia przedmiotów niedozwolonych na terenie szkoły.....str.39

I. PROCEDURY DOTYCZĄCE UTRZYMANIA PORZĄDKU I DYSCYPLINY

1. Wejście do klasy.

Po dzwonku uczniowie ustawiają się w pary przed swoją klasą.

Wchodzą do klasy tylko na polecenie nauczyciela.

2. Zachowanie w czasie lekcji

- Uczniowie zajmują miejsca w ławkach.
- Witają się z nauczycielem stojąc.
- W czasie lekcji nie wolno jeść, pić, żuć gumy, siedzieć w nakryciu głowy, nie wolno używać telefonów komórkowych.
- Gdy ktoś wchodzi do klasy uczniowie wstają, odpowiadają na powitanie i pożegnanie.
- Podnoszą rękę gdy chcą zabrać głos.
- Nie opuszczają samodzielnie swojej ławki i klasy.
- Uczniowie biorą czynny udział w lekcji.
- Dyżurni wypełniają swoje obowiązki zgodnie z regulaminem.

3. Zakończenie lekcji

Gdy zadzwoni dzwonek nauczyciel sygnalizuje zakończenie lekcji.

Uczniowie porządkują swoje miejsca pracy (zasuwają krzesła).

Ustawiają się parami i opuszczają spokojnie salę.

Dyżurni sprawdzają stan porządku w Sali.

Po zakończeniu ostatniej lekcji uczniowie klas I schodzą do szatni (lub świetlicy) parami wraz z nauczycielem.

Za klucz do sali i jej stan po zakończeniu zajęć odpowiedzialny jest nauczyciel.

4. Zachowanie podczas przerwy

Po dzwonku na przerwę nauczyciel zamyka salę lekcyjną.

Przy sprzyjających warunkach atmosferycznych uczniowie mają możliwość przebywania na boisku szkolnym pod opieką nauczyciela.

W czasie przerwy na korytarzu szkolnym nie wolno biegać, krzyczeć, pisać, bić się

Nauczyciel dyżurujący w czasie przerwy kontroluje zachowanie uczniów i reaguje na niebezpieczne zabawy, nadmierny hałas, bójki, wulgaryzmy.

II Procedury interwencyjne:

PROCEDURY INTERWENCYJNE WSZCZYNAJE SĄ KAŻDORAZOWO PO ZAISTNIENIU DANEGO ZDARZENIA

1. PROCEDURY POSTĘPOWANIA WOBEC UCZNIĄ W PRZYPADKU ZACHOWAŃ AGRESYWNYCH.

(bójki, podżeganie do bójek, zachowania niebezpieczne, stwarzające zagrożenie dla zdrowia własnego i innych, posiadanie niebezpiecznych przedmiotów i substancji, używanie ognia, zastraszanie, wymuszanie, wyzywanie, używanie wulgaryzmów, arogancki stosunek do kolegów i pracowników szkoły)

Nauczyciel, który jest świadkiem agresywnego zachowania uczniów jest zobowiązany do:

1. Natychmiastowej słownej i stanowczej reakcji na zaistniałą sytuację:
 - a. odizolowania ucznia agresywnie się zachowującego od grupy;
 - b. wezwania pomocy (innego nauczyciela, pedagoga, higienistki);
 - c. udzielenia pomocy ofierze agresywnego zachowania;
2. Jeżeli to możliwe ustalenie przyczyn agresji. Przeprowadzenie rozmowy ze stronami konfliktu, uświadomienie im nieodpowiedniego zachowania. Poinformowanie o zajściu wychowawcę i pedagoga szkolnego.
3. Poinformowanie przez wychowawcę lub pedagoga rodziców ucznia o jego agresywnym zachowaniu.
4. Otrzymanie przez ucznia, który dopuścił się zachowań agresywnych uwagi do dziennika oraz punktów minusowych zgodnie z obowiązującymi kryteriami oceniania zachowania
5. W przypadku konieczności zdyscyplinowania wyjątkowo agresywnego ucznia bądź nagminnie przejawiającego zachowania niebezpieczne powiadomienie Policji w celu podjęcia interwencji zapewniającej bezpieczeństwo uczniom i pracownikom szkoły.
6. W przypadku powtarzających się zachowań agresywnych poproszenie do szkoły rodziców ucznia i przeprowadzenie rozmowy przez wychowawcę, pedagoga, dyrektora w celu przeanalizowania przyczyn zaburzonych zachowań ucznia oraz udzielenia pomocy rodzicom (proponując badania psychologiczne, spisanie kontraktu z uczniem i rodzicami).
7. W sytuacji, kiedy uczeń w dalszym ciągu stwarza zagrożenie dla innych uczniów skierowanie wniosku do Sądu Rodzinnego o zastosowanie środka wychowawczego zapobiegającego demoralizacji ucznia.

2. UCZEŃ POD WPLYWEM ALKOHOLU LUB INNEGO ŚRODKA ODURZAJĄCEGO

Na terenie szkoły.

- 1) Stwierdzenia, że uczeń jest pod wpływem alkoholu lub innego środka odurzającego dokonują, co najmniej dwie osoby dorosłe.
- 2) Powiadamiają wychowawcę, pedagoga i Dyrektora.
- 3) Zabezpieczają opiekę w gabinecie higienistki szkolnej pod nadzorem osoby dorosłej.
(higienistka, nauczyciel, pedagog).
- 4) Należy wezwać telefonicznie rodziców (opiekunów) w razie objawów zatrucia wzywamy pogotowie.
- 5) Starać się ustalić, co uczeń spożywał i ewentualnie zabezpieczyć alkohol lub inny środek odurzający (alkohol niewiadomego pochodzenia przekazujemy Policji).
- 6) Rozważyć należy możliwość wszczęcia postępowania wychowawczego (Dyrekcja, pedagog, wychowawca).
- 7) Osoby interweniujące sporządzają notatkę z przebiegu zdarzenia oraz wpisują adnotacje do dziennika uwag.
- 8) W sytuacji zaniedbania wychowawczego lub demoralizacji powiadamiamy Sąd Rodzinny.
- 9) Wychowawca stosownie do sytuacji wpisuje punkty ujemne z zachowania.

Na wycieczce.

- 1) Stwierdzenia, że uczeń jest pod wpływem alkoholu lub innego środka odurzającego dokonują, co najmniej dwie osoby dorosłe.
- 2) Odizolujemy ucznia od innych dzieci, zabezpieczamy mu opiekę.
- 3) Kierownik wycieczki zasięga porady medycznej i opieki dla ucznia w najbliższym punkcie opieki zdrowotnej(nie dotyczy papierosów).
- 4) W wypadku narkotyków kierownik wycieczki powiadamia Policję.
- 5) Kontaktujemy się z rodzicami i zobowiązujemy ich do zabrania dziecka z wycieczki.
- 6) Po zakończeniu wycieczki informujemy o zdarzeniu pedagoga i Dyrektora, którzy, rozmawiają z rodzicami.
- 7) Osoby interweniujące sporządzają notatkę z przebiegu zdarzenia,
- 8) Wychowawca wpisuje punkty ujemne po powrocie do szkoły.
- 9) W sytuacji zaniedbania wychowawczego lub demoralizacji powiadamiamy Sąd Rodzinny

Poza terenem szkoły.

Gdy z uczniem nie możemy nawiązać kontaktu wzywamy pogotowie.

- 1) Informujemy rodziców i wychowawcę, który odejmuje stosowną ilość punktów.

2) Sporządzamy (osoby interweniujące) notatkę z przebiegu zdarzenia.

3. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU PRZYNIESIENIA PRZEZ UCZNIĄ PAPIEROSÓW LUB ICH PALENIA NA TERENIE SZKOŁY.

1. Powiadomienie o zdarzeniu wychowawcą klasy lub pedagoga szkolnego.
2. Zażądanie przekazania papierosów, pokazania zawartości torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży /Nauczyciel nie ma prawa przeszukiwać odzieży, ani teczki ucznia/.
3. Zabezpieczenie papierosów i dopilnowanie uporządkowania miejsca zdarzenia.
4. Rozmowa z uczniem o zdarzeniu oraz powiadomienie rodziców (prawnych opiekunów) o paleniu papierosów przez dziecko. Odnotowanie tego faktu w dzienniku lekcyjnym, wpisanie punktów zgodnie z regulaminem oceniania.
5. Ustalenie spotkania z rodzicami, przeprowadzenie rozmowy z uczniem w ich obecności, sporządzenie notatki o zaistniałym zdarzeniu.
6. W przypadku nasilania się zjawiska u jednego czy grupy uczniów powiadomienie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły oraz zastosowanie wobec ucznia lub grupy uczniów kar zgodnych z Statutem Szkoły.
7. Przeprowadzić na terenie szkoły działania profilaktyczne (pogadanki na temat zdrowego stylu życia)

4. NISZCZENIE MIENIA

- 1) Nauczyciel będący świadkiem zajścia ustala winnych oraz rozmiar szkody.
- 2) Informuje wychowawcę i dyrektora szkoły.
- 3) Wychowawca powiadamia rodziców i zobowiązuje ich do naprawy szkód.
- 4) Dokonuje adnotacji w „zeszycie uwag”.
- 5) Jeżeli było to działanie celowe odejmuje punkty zgodnie z regulaminem.

5. KRADZIEŻ NA TERENIE SZKOŁY.

- 1) Wychowawca jest odpowiedzialny za ustalenie okoliczności zajścia (szukanie świadków, ustalenie sprawcy).
- 2) W razie potrzeby zwraca się o pomoc do pedagoga i dyrektora.
- 3) Wychowawca, pedagog przeprowadzają rozmowę ze sprawcą w celu poznania motywów czynu i naprawienia szkody.
- 4) Wychowawca zawiadamia rodziców, odejmuje punkty zgodnie z punktowym systemem ocen zachowania.

- 5) Osoba interweniująca wpisuje adnotację do zeszytu uwag.
- 6) Pedagog w porozumieniu z Dyrekcją i wychowawcą klasy powiadamia Policję, Sąd Rodzinny w przypadku:
 - a/ powtarzających się tego typu zachowań,
 - b/ kradzieży dużych kwot pieniężnych.

6. WAGARY

1. Sytuacje, które mogą wskazywać, że nieobecność ucznia są spowodowane wagarami:

- a/ Jest na pierwszych lekcjach, potem go nie ma (nikomu nie zgłosił).
- b/ Gdy pojawia się na kolejnych lekcjach (bez informacji od rodziców).
- c/ Pojedyncze dni nieobecności nieusprawiedliwione w terminie.

2) Każdy nauczyciel zobowiązany jest do odnotowania nieobecności ucznia na lekcji.

3) Wychowawca:

- a/ Sprawdza na bieżąco obecność swoich uczniów w dzienniku.
- b/ Rozmawia z uczniem na temat przyczyn jego nieobecności w szkole.
- c/ Konsultuje z rodzicami (możliwie najszybciej) przyczyny nieobecności.
- d/ W przypadku stwierdzenia ucieczki z lekcji **natychmiast** informuje rodziców.
- e/ Dokumentuje rozmowę z rodzicem adnotacją w dzienniku lekcyjnym.
- f/ Zobowiązuje ucznia do nadrobienia zaległości spowodowanych opuszczeniem lekcji.
- g/ Odejmuje punkty zgodnie z punktowym systemem oceny zachowania.
- i/ Zgłasza powtarzające się wagary do pedagoga.

3) W przypadku stwierdzenia zaniedbywania obowiązku regularnego posyłania dziecka na zajęcia szkolne wychowawca:

- a/ przeprowadza rozmowę z rodzicami i sporządza z jej przebiegu notatkę,
- b/ w przypadku powtarzających się nieobecności powiadamia dyrektora i pedagoga.

4) Pedagog w porozumieniu z wychowawcą klasy wysyła do rodziców list zawierający upomnienie, że nie jest realizowany obowiązek szkolny i wezwanie do posyłania dziecka z wyznaczeniem terminu. Jednocześnie pismo zawiera informacje, że niespełnienie obowiązku szkolnego zagrożone jest skierowaniem sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego.

5) Pismo wysyłane jest jako przesyłka polecona.

6) W przypadku, gdy rodzice nie zastosują się do wezwania i dziecko w określonym terminie nie podejmie nauki, Dyrektor szkoły, kieruje wnioskiem o wszczęcie egzekucji administracyjnej do organu egzekucyjnego, którym zgodnie z art. 20 par. 1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji jest gmina.

7) Pedagog w porozumieniu z Dyrekcją kieruje do Sądu Rodzinnego o wszczęcie postępowania opiekuńczego w związku z nie realizowaniem obowiązku szkolnego.

7. UŻYWANIE TELEFONÓW KOMÓRKOWYCH I INNYCH URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH

Uczniowie przynoszą do szkoły telefony komórkowe, odtwarzacze i inny sprzęt elektroniczny na własną odpowiedzialność, za zgodą rodziców.

Szkoła nie ponosi odpowiedzialności za zniszczenie, zagubienie czy kradzież sprzętu przynoszonego przez uczniów.

Dopuszcza się możliwość korzystania z telefonu komórkowego i innych urządzeń elektronicznych podczas wycieczek szkolnych za zgodą rodziców, którzy ponoszą pełną odpowiedzialność za sprzęt.

Podczas zajęć edukacyjnych oraz innych zajęciach pozalekcyjnych, wyjść do teatru, kina, podczas uroczystości szkolnych obowiązuje całkowity zakaz używania telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych (telefony i inne urządzenia powinny być wyłączone i schowane).

Nagrywanie dźwięku i obrazu za pomocą telefonu, dyktafonu, odtwarzacza MP czy aparatu fotograficznego jest możliwe jedynie za zgodą osoby nagrywanej lub fotografowanej. Niedopuszczalne jest nagrywanie lub fotografowanie sytuacji niezgodnych z powszechnie przyjętymi normami etycznymi i społecznymi oraz przesyłanie treści obrażających inne osoby.

Możliwe jest korzystanie z telefonu komórkowego poza zajęciami edukacyjnymi podczas przerw, przed i po zajęciach lekcyjnych w celu wykonania połączenia, odebrania lub wysłania sms –a w ważnych sprawach.

Naruszenie przez ucznia zasad używania telefonów komórkowych podczas lekcji zajęć pozalekcyjnych i przerw (w celach innych niż wymienione powyżej) powoduje zabranie urządzenia przez nauczyciela na czas zajęć lekcyjnych, a następnie przekazanie go do depozytu w sekretariacie szkoły (aparat zostaje wyłączony

w obecności ucznia). Przypadek ten zostaje odnotowany przez wychowawcę klasy w zeszycie uwag i wpisywane są punkty ujemne.

Po odbiór telefonu zgłaszają się rodzice lub prawni opiekunowie ucznia. Zostają oni zapoznani z sytuacją i pouczeni o konsekwencjach (w tym konsekwencjach prawnych związanych z naruszeniem prywatności pracowników szkoły).

W przypadku, gdy sytuacja powtarza się po raz trzeci, uczeń ma zakaz przynoszenia telefonu do szkoły przez miesiąc.

8. PROCEDURA ZAKŁADANIA „NIEBIESKIEJ KARTY”

1).W przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie wobec dziecka następuje wszczęcie procedury poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A” przez wychowawcę lub pedagoga szkolnego, który powziął informację na ten temat bądź zostało mu to zgłoszone. O wyżej wymienionym fakcie zostaje powiadomiony dyrektor szkoły.

2).W przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec dziecka czynności podejmowane i realizowane w ramach procedury przeprowadza się w obecności rodzica, prawnego lub faktycznego opiekuna. Jeżeli osobami, w stosunku, do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc wobec dziecka są rodzice, opiekunowie prawni lub faktyczni, działania z udziałem dziecka przeprowadza się w obecności najbliższej osoby pełnoletniej. Działania te powinny być przeprowadzane w miarę możliwości w obecności psychologa.

3).Wszczynając procedurę, podejmuje się działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa uczniowi, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie. Podejmowanie interwencji nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą.

4).Rozmowę z uczniem, co, do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi i poszanowanie godności oraz zapewniających bezpieczeństwo.

5).Formularz „Niebieska Karta – B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu albo osobie, która zgłosiła podejrzenie. Karty tej nie przekazuje się osobie, wobec której istnieją podejrzenia, co do stosowania przemocy.

6).Przekazanie wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego następuje niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni od dnia wszczęcia procedury. Kopię wypełnionego formularza „Niebieska Karta – A” pozostawia się w dokumentacji szkolnej (gabinet dyrektora szkoły).

7).Wszystkie działania są dokumentowane (notatki służbowe) i archiwizowane (gabinet dyrektora szkoły).

8).Jeżeli w trakcie działań dokonywanych przez wychowawcę lub pedagoga zachodzi podejrzenie, że osoba, wobec której istnieje podejrzenie stosowania przemocy w rodzinie, dopuściła się po raz kolejny, wypełnia się formularz „Niebieska Karta – A” w zakresie niezbędnym do udokumentowania nowego zdarzenia i przesyła się go do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

9).Dalsze kroki - zgodnie z rozporządzeniem w sprawie procedury "Niebieskie Karty" - podejmowane są przez uprawnione do tego podmioty.

Działania podejmowane przez wychowawcę lub pedagoga szkolnego w ramach procedury „Niebieskie Karty”:

1).Udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o:

a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie; możliwościach podjęcia dalszych działań, mających na celu poprawę sytuacji dziecka, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie.

Organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia ucznia, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie.

Może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Diagnostuje sytuację i potrzeby ucznia, co do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięty przemocą w rodzinie.

9. PROCEDURY POSTĘPOWANIA Z DZIECKIEM PRZEWLEKLE CHORYM W SZKOLE

Choroby przewlekłe u dzieci rzutują na ich rozwój psychofizyczny, emocjonalny i intelektualny, a tym samym na funkcjonowanie w roli ucznia.

Zadaniem nauczycieli jest stworzenie uczniom z chorobami przewlekłymi jak najlepszych warunków edukacji poprzez odpowiednią organizacją procesu kształcenia oraz stosowanie metod i form nauczania dostosowanych do możliwości psychofizycznych dziecka chorego.

Biorąc pod uwagę potrzeby dziecka przewlekłe chorego w zależności od jego stanu zdrowia może ono wymagać różnego rodzaju oddziaływań:

- a. realizacji obowiązku przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki w formie indywidualnej, gdy dziecko leczone jest w domu, a jego stan zdrowia utrudnia lub uniemożliwia uczęszczanie do szkoły lub przedszkola,
- b. kształcenia w przedszkolu lub szkole zorganizowanej w podmiocie leczniczym, w którym dziecko czasowo przebywa /sanatorium, szpital/,
- c. wykonywania zabiegów podczas pobytu w przedszkolu lub szkole /np. zastrzyków/ lub systematycznego podawania leków,
- d. nagłej pomocy w sytuacji zaostrzenia objawów choroby lub wypadku.

1. Obowiązki rodziców/prawnych opiekunów:

- a. w przypadku ucznia rozpoczynającego naukę w szkole, rodzice/prawni opiekunowie najpóźniej do 1 września winni poinformować szkołę o stanie zdrowia dziecka przewlekle chorego (objawach choroby, zagrożeniach zdrowotnych, przyjmowanych lekach i ich wpływie na funkcjonowanie dziecka),
- b. jeżeli choroba zostanie zdiagnozowana podczas uczęszczania dziecka do szkoły, rodzice/prawni opiekunowie niezwłocznie zawiadamiają wychowawcę klasy,
- c. jeśli uczeń z chorobą przewlekłą musi stale przyjmować leki w szkole, rodzice winni poinformować szkołę:
jakie dziecko zażywa leki,
jaki jest sposób dawkowania leków,
przekazać zlecenia lekarskie higienistce szkolnej w w/w sprawie,
- d. upoważnić pisemnie osoby do podawania dziecku leków.
- e. utrzymywać ścisły kontakt z wychowawcą klasy.

2. Obowiązki wychowawcy i pozostałych nauczycieli:

- wychowawca pozyskuje od rodziców /opiekunów prawnych ucznia szczegółowe informacje na temat choroby dziecka oraz wynikających z niej ograniczeń w funkcjonowaniu w szkole,
- wychowawca jest zobowiązany do przekazania Radzie Pedagogicznej i pozostałym pracownikom szkoły informacji o sposobie postępowania z dzieckiem przewlekle chorym na co dzień oraz w sytuacji zaostrzenia objawów, czy ataków choroby,
- nauczyciele dostosowują formy pracy dydaktycznej, dobór metod i treści oraz organizację nauczania do możliwości psychofizycznych ucznia, obejmują ucznia różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- w przypadku nasilenia objawów choroby u dziecka w czasie pobytu w szkole, dyrektor, wychowawca czy nauczyciel, niezwłocznie informują rodziców/prawnych opiekunów o zaistniałej sytuacji a w szczególnych przypadkach wzywają pogotowie ratunkowe.

3. Dodatkowe informacje:

- a. w czasie nieobecności higienistki w szkole - w sytuacji, gdy stan zdrowia dziecka wymaga podania leku lub wykonania innych czynności (np. kontroli poziomu cukru we krwi u dziecka chorego na cukrzycę; podawanie leku drogą wziewną dziecku choremu na astmę) - czynności te mogą wykonywać również inne osoby, w tym: samo dziecko pod kontrolą nauczyciela bądź nauczyciel i inny pracownik szkoły jeżeli odbyli przeszkolenie w tym zakresie,
- b. delegowanie przez rodziców uprawnień do wykonywania czynności związanych z opieką nad dzieckiem przewlekle chorym oraz zgoda pracownika szkoły

i zobowiązanie do sprawowania opieki powinno mieć formę umowy pisemnej pomiędzy rodzicami dziecka przewlekle chorego, a pracownikiem szkoły.

4. Główne sposoby pomocy przewlekle choremu dziecku możliwe do zrealizowania na terenie szkoły:

- a. zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego,
- b. pomoc w pokonywaniu trudności, uczenie nowych umiejętności,
- c. budowanie dobrego klimatu i przyjaznych relacji klasowych,
- d. przygotowanie uczniów zdrowych na spotkanie chorego kolegi,
- e. traktowanie chorego dziecka jako pełnoprawnego członka klasy,
- f. uwrażliwianie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego,
- g. uwrażliwianie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych uczniów,
- h. motywowanie do kontaktów i współdziałania z innymi dziećmi,
- i. rozwijanie zainteresowań, samodzielności dziecka,
- j. dostarczanie wielu możliwości do działania i osiągania sukcesów,
- k. motywowanie do aktywności.

DZIECKO Z ASTMA

Astma oskrzelowa jest najczęstszą przewlekłą chorobą układu oddechowego u dzieci. Istotą astmy jest przewlekły proces zapalny toczący się w drogach oddechowych, który prowadzi do zwiększonej skłonności do reagowania skurczem na różne bodźce i pojawienia się objawów choroby.

OBJAWY

Jednym z podstawowych objawów jest duszność jako subiektywne uczucie braku powietrza spowodowane trudnościami w jego swobodnym przechodzeniu przez zwężone drogi oddechowe. Gdy duszność jest bardzo nasilona możemy zauważyć, że usta dziecka a także inne części ciała są zasinione. Konsekwencją zwężenia oskrzeli jest pojawienie się świszczącego oddechu. Częstym objawem astmy oskrzelowej jest kaszel. Najczęściej jest to kaszel suchy, napadowy, bardzo męczący. Zaostrzenie astmy może być wywołane przez: kontakt z alergenami, na które uczulone jest dziecko, kontakt z substancjami drażniącymi drogi oddechowe, wysiłek fizyczny, zimne powietrze, dym tytoniowy, infekcje. W przypadku wystąpienia duszności należy podać dziecku wzięwnie lek rozkurczający oskrzela, zgodnie z zaleceniem lekarza. W przypadku objawów ciężkiej duszności należy podać jednocześnie 2 dawki leku w aerozolu w odstępie 10-20 sekund. Po wykonaniu pierwszej inhalacji należy powiadomić rodziców dziecka o wystąpieniu zaostrzenia choroby.

W przypadku duszności o dużym nasileniu powinno się wezwać Pogotowie Ratunkowe. W czasie oczekiwania na przyjazd karetki pogotowia dziecko wymaga ciągłego nadzoru osoby dorosłej. Dodatkowo bardzo ważne jest zapewnienie dziecku spokoju oraz odizolowanie od osób trzecich.

ZALECENIA

1. Częste wietrzenie sal lekcyjnych.

2. Dziecko, które ma objawy po wysiłku, powinno przed lekcją wychowania fizycznego przyjąć dodatkowy lek.
3. Ćwiczenia fizyczne należy zaczynać od rozgrzewki.
4. W przypadku wystąpienia u dziecka objawów duszności należy przerwać wykonywanie wysiłku i pozwolić dziecku zażyć środek rozkurczowy.
5. Chorzy uczniowie nie powinni uczestniczyć w pracach porządkowych.
6. W okresie pylenia roślin dzieci z pyłkowicą nie mogą ćwiczyć na wolnym powietrzu oraz nie powinny uczestniczyć w planowanych wycieczkach poza miasto.
7. Astma oskrzelowa wyklucza biegi na długich dystansach, wymagających długotrwałego, ciągłego wysiłku.
8. W klasach, gdzie odbywają się lekcje nie powinno być zwierząt futerkowych.

OGRANICZENIA

1. Uczeń z astmą może okresowo wymagać ograniczenia aktywności fizycznej i dostosowania ćwiczeń do stanu zdrowia.
2. Dziecko uczulone na pokarmy powinno mieć adnotacje od rodziców, co nie może jeść (które pokarmy mogą wywołać pojawienie się objawów uczulenia).

OBSZARY DOZWOLONE I WSKAZANE DLA DZIECKA

1. Dzieci chore na astmę powinny uczestniczyć w zajęciach z wychowania fizycznego wysportowane dziecko lepiej znosi okresy zaostrzeń choroby.
2. Uczeń z astmą nie powinien być trwale eliminowany z zajęć z wychowania fizycznego.
3. Dzieci z astmą mogą uprawiać biegi krótkie, gry zespołowe, gimnastykę, pływanie i większość sportów zimowych.

Bardzo ważny jest dobry kontakt szkoły z rodzicami, po to, aby wspólnie zapewnić dziecku bezpieczne warunki nauki i pobytu w szkole. Pozwoli to zmniejszyć nadopiekuńczość rodziców a dziecku rozwijać samodzielność i zaufanie do własnych możliwości i umiejętności. Tylko współdziałanie szkoły z rodzicami i lekarzem prowadzącym pomoże prawidłowo funkcjonować dziecku z astmą oskrzelową w środowisku, gdzie spędza wiele godzin w ciągu dnia.

DZIECKO Z CUKRZYCY

Cukrzyca to grupa chorób metabolicznych charakteryzujących się hiperglikemią (wysoki poziom glukozy we krwi - większy od 250mg%). Obecnie w Polsce wśród dzieci i młodzieży dominuje cukrzyca typu 1 – ten typ cukrzycy ma podłoże genetyczne i autoimmunologiczne. Cukrzyca nie jest chorobą zakaźną, nie można się nią zarazić przez kontakt z osobą chorą. Najczęstsze objawy to wzmożone pragnienie, częste oddawanie moczu oraz chudnięcie.

W chwili obecnej, w warunkach pozaszpitalnych, jedynym skutecznym sposobem podawania insuliny jest wstrzykiwanie jej do podskórnej tkanki tłuszczowej (za pomocą pena, pompy). Cukrzyca nie jest chorobą, która powinna ograniczać jakiegokolwiek funkcjonowanie ucznia. Wymaga jednak właściwej samokontroli i obserwacji. Ćwiczenia fizyczne, sport i rekreacja połączone z ruchem są korzystne dla dzieci chorych na cukrzycę. Wspierają prawidłowy rozwój emocjonalny i społeczny, pomagają rozwijać samodyscyplinę, gratyfikują, dają przyjemność i satysfakcję. Najważniejszym problemem przy wykonywaniu wysiłku fizycznego u dzieci z cukrzycą jest ryzyko związane z wystąpieniem hipoglikemii (niedocukrzecenia - stężenie glukozy we krwi mniejsze niż 60 mg%). Do działań w ramach

samokontroli należą: badanie krwi i moczu, zapisywanie wyników badań, prawidłowa interpretacja wyników badań, prawidłowe komponowanie posiłków, prawidłowe i bezpieczne wykonywanie wysiłku fizycznego, obserwacja objawów jakie pojawiają się przy hipoglikemii i hiperglikemii.

OBJAWY HIPOGLIKEMII - niedocukrzenia:

Bladość skóry, nadmierna potliwość, drżenie rąk.
Ból głowy, ból brzucha.
Szybkie bicie serca.
Uczucie silnego głodu/wstręt do jedzenia.
Osłabienie, zmęczenie.
Problemy z koncentracją, zapamiętywaniem.
Chwiejność emocjonalna, nietypowe zachowanie dziecka.
Napady agresji lub wesołkowatości.
Ziewanie/senność.
Zaburzenia mowy, widzenia i równowagi.
Zmiana charakteru pisma.
Uczeń nielogicznie odpowiada na zadawane pytania.
Kontakt ucznia z otoczeniem jest utrudniony lub traci przytomność.
Drgawki.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII LEKKIEJ – dziecko jest przytomne, w pełnym kontakcie, współpracuje z nami, spełnia polecenia:

Sprawdzić poziom glukozy we krwi potwierdzając niedocukrzenie.
Podać węglowodany proste (sok owocowy, coca-cola, cukier spożywczy rozpuszczony w wodzie lub herbacie, glukoza w tabletkach, płynny miód).

NIE WOLNO

Zastępować węglowodanów prostych słodyczami zawierającymi tłuszcze, jak np. czekolada, ponieważ utrudniają one wchłanianie glukozy z przewodu pokarmowego).
Ponownie oznaczyć glikemię po 10-15 minutach.
Zawsze należy dążyć do ustalenia przyczyny niedocukrzenia.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII ŚREDNIO - CIĘŻKIEJ - dziecko ma częściowe zaburzenia świadomości, pozostaje w ograniczonym kontakcie z nami, potrzebuje bezwzględnej pomocy osoby drugiej:

1. Oznaczyć glikemię i potwierdzić niedocukrzenie.
2. Jeżeli dziecko może połykać podać do picia płyn o dużym stężeniu cukru (np. 3-5 kostek cukru rozpuszczonych w 1 szklanki wody, coli, soku).
3. Jeżeli dziecko nie może połykać postępować tak jak w przypadku glikemii ciężkiej.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPOGLIKEMII CIĘŻKIEJ – dziecko jest nieprzytomne, nie ma z nim żadnego kontaktu, nie reaguje na żadne bodźce, może mieć drgawki. Dziecku, które jest nieprzytomne **NIE WOLNO** podawać niczego do picia ani do jedzenia do ust:

Ułożyć dziecko na boku.

Wstrzyknąć domięśniowo glukagon, jest to zastrzyk ratujący życie

Wzywać pogotowie ratunkowe.

Skontaktować się z rodzicami dziecka.

Dopiero gdy dziecko odzyska przytomność (po podaniu glukagonu powinno odzyskać przytomność po kilkunastu minutach) i jeżeli dziecko będzie w dobrym kontakcie można mu podać węglowodany doustnie (sok, cola, tabl. glukozy).

U DZIECI LECZONYCH POMPA;

Zatrzymać pompę.

Potwierdź hipoglikemię.

Jeżeli dziecko jest przytomne podać węglowodany proste.

Odczekać 10-15 minut i zbadać ponownie poziom glukozy we krwi, jeżeli nie ma poprawy podać ponownie cukry proste.

Jeżeli objawy ustąpią i kontrolny pomiar glikemii wskazuje podnoszenie się stężenia glukozy, włączyć pompę i podać kanapkę lub inne węglowodany złożone.

Jeżeli dziecko jest nieprzytomne lub ma drgawki ułożyć je w pozycji bezpiecznej, podać domięśniowo zastrzyk z glukagonu i wezwać karetkę pogotowia.

Po epizodzie hipoglikemii nie należy pozostawiać dziecka samego. Dziecko nie może podejmować wysiłku fizycznego dopóki wszystkie objawy hipoglikemii nie ustąpią.

OBJAWY HIPERGLIKEMII

Wzmoczone pragnienie, potrzeba częstego oddawania moczu.

Rozdrażnienie, zaburzenia koncentracji.

Złe samopoczucie, osłabienie, przygnębienie, apatia.

Jeżeli do w/w objawów dołączają:

ból głowy, ból brzucha,

nudności i wymioty,

ciężki oddech

może to świadczyć o rozwoju kwasicy cukrzycowej.

NALEŻY WTEDY BEZZWŁOZNIE:

Zbadać poziom glukozy.

Skontaktować się z rodzicami lub wezwać pogotowie.

POSTĘPOWANIE PRZY HIPERGLIKEMII:

Podać insulinę (tzw. dawka korekcyjna).

Uzupełnić płyny (dziecko powinno dużo pić, przeciętnie 1litr w okresie 1,5-2 godz., najlepszym płynem jest niegazowana woda mineralna).

Samokontrola (badanie moczu na obecność cukromoczu i ketonurii, po około 1 godz. należy dokonać kontrolnego pomiaru glikemii).

W razie stwierdzenia hiperglikemii dziecko nie powinno jeść, dopóki poziom glikemii nie obniży się.

Niezbędnik szkolny, czyli co uczeń z cukrzycą zawsze powinien mieć ze sobą w

szkole:

Pen – „wstrzykiwacz” z insuliną.
Pompę insulinową, jeżeli jest leczone przy pomocy pompy.
Nakłuwacz z zestawem igieł.
Glukometr z zestawem pasków oraz gazików.
Plastikowy pojemnik na zużyte igły i paski.
Drugie śniadanie lub dodatkowe posiłki przeliczone na wymienniki np. przeznaczone na „zabezpieczenie” zajęć wf w danym dniu.
Dodatkowe produkty – soczek owocowy, tabletki z glukozą w razie pojawienia się objawów hipoglikemii.
Telefon do rodziców.
Informację w postaci kartki lub bransoletki na rękę, która informuje, że dziecko choruje na cukrzycę.
Glukagon (zestaw w pomarańczowym pudełku).

SZKOLNY KODEKS PRAW DZIECKA Z CUKRZYCĄ:

Każdemu dziecku z cukrzycą typu 1 należy zapewnić w szkole:

Możliwość zmierzenia poziomu glukozy na glukometrze w dowolnym momencie – także w trakcie trwania lekcji.
Możliwość podania insuliny.
Możliwość zmiany zestawu infuzyjnego w przypadku leczenia osobistą pompą insulinową w odpowiednich warunkach zapewniających bezpieczeństwo i dyskrecję.
Właściwe leczenie niedocukrzenia zgodnie ze schematem ustalonym z pielęgniarką szkolną i rodzicami dziecka.
Możliwość spożycia posiłków o określonej godzinie, a jeśli istnieje taka potrzeba, nawet w trakcie trwania lekcji.
Możliwość zaspokojenia pragnienia oraz możliwość korzystania z toalety, także w czasie trwania zajęć lekcyjnych.
Możliwość uczestniczenia w pełnym zakresie w zajęciach wychowania fizycznego oraz różnych zajęciach pozaszkolnych, np. wycieczkach turystycznych, zielonych szkołach.

DZIECKO Z PADACZKĄ

Padaczką określamy skłonność do występowania nawracających, nie prowokowanych napadów. Napadem padaczkowym potocznie nazywamy napadowo występujące zaburzenia w funkcjonowaniu mózgu objawiające się widocznymi zaburzeniami, zwykle ruchowymi. Niekiedy jedynym widocznym objawem napadu są kilkusekundowe zaburzenia świadomości. Napady padaczkowe dzieli się na napady pierwotnie uogólnione oraz napady częściowe (zlokalizowane).

Napady pierwotnie uogólnione

Napady nieświadomości, najczęściej kilkusekundowa utrata kontaktu z otoczeniem. Atypowym napadom nieświadomości mogą towarzyszyć mruganie lub gwałtowne ruchy o niewielkim zakresie w obrębie ust.

- Napady atoniczne – napad spowodowany nagłym i krótkotrwałym obniżeniem napięcia mięśniowego w określonych grupach mięśni.
- Napady toniczne – występuje głównie u małych dzieci zazwyczaj podczas zasypiania lub budzenia; charakteryzuje się nagłym, symetrycznym wzrostem napięcia mięśni w obrębie kończyn i tułowia.
- Napady toniczno-kloniczne – w fazie tonicznej dochodzi do nagłej utraty przytomności, skurczu mięśni, zatrzymania oddechu; faza kloniczna charakteryzuje się rytmicznymi, gwałtownymi skurczami mięśni kończyn i tułowia, następnie przechodzi w kilkuminutową śpiączkę.
- Napady kloniczne – napady głównie u niemowląt i małych dzieci, częściej w przebiegu gorączki, cechują je symetryczne skurcze mięśni kończyn występujące seriami.
- Napady miokloniczne - charakteryzują się gwałtownymi synchronicznymi skurczami mięśni szyi, obręczy barkowej, ramion i ud przy względnie zachowanej świadomości chorego.

Napady częściowe

- Napady częściowe z objawami prostymi –świadomość w czasie napadów jest na ogół zachowana, zwykle napady dotyczą określonej okolicy np. ręki lub ust.
- Napady częściowe z objawami złożonymi – niektórym napadom mogą towarzyszyć zaburzenia świadomości o charakterze omamów i złudzeń; pacjent ma wrażenie, że już znajdował się w danej sytuacji życiowej lub przeciwnie, że nie zna sytuacji i przedmiotów, z którymi w rzeczywistości się już stykał, do tego typu napadów zaliczane są także napady psychoruchowe z towarzyszącymi im różnymi automatyzmami (cmokanie), u dzieci mogą niekiedy występować napady nietypowe, manifestujące się klinicznie bólami brzucha, głowy, omdleniami, napadami lęku itp.
- Napady częściowe wtórnie uogólnione – rozpoczyna się zwykle od napadowych mioklonicznych lub klonicznych skurczów ograniczonych do określonych grup mięśni, aby następnie rozprzestrzenić się i doprowadzić do wtórnie uogólnionego napadu toniczno-klonicznego (tzw. napadu dużego).

Zespoły padaczkowe wieku dziecięcego - zespół Westa, zespół Lennox-Gastauta, dziecięca padaczka nieświadomości (piknolepsja), padaczka Rolanda, młodzieńcza padaczka nieświadomości, zespół Janza, padaczka odruchowa, omdlenia odruchowe, napady rzekomopadaczkowe.

Leczenie padaczki jest procesem przewlekłym, wymaga systematycznego, codziennego podawania leków. Nagłe przerwanie leczenia, pominięcie którejś dawki, może zakończyć się napadem lub stanem padaczkowym. Z tego powodu tak ważne jest aby pacjent mógł systematycznie przyjmować leki. W trakcie włączania leczenia lub jego modyfikacji dziecko może wykazywać objawy senności, rozdrażnienia, zawrotów głowy.

W RAZIE WYSTĄPIENIA NAPADU NALEŻY

1. Przede wszystkim zachować spokój.
2. Ułożyć chorego w bezpiecznym miejscu w pozycji bezpiecznej, na boku.
3. Zabezpieczyć chorego przed możliwością urazu w czasie napadu – zdjąć okulary, usunąć z ust ciała obce, podłożyć coś miękkiego pod głowę.
4. Asekurować w czasie napadu i pozostać z chorym do odzyskania pełnej świadomości.

NIE WOLNO

1. Podnosić pacjenta.
2. Krępować jego ruchów.
3. Wkładać czegokolwiek między zęby lub do ust.

Pomoc lekarska jest potrzebna, jeżeli był to pierwszy napad w życiu lub napad trwał dłużej niż 10 minut albo jeśli po napadzie wystąpiła długo trwająca gorączka, sugerująca zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych. Dzieciom chorym na padaczkę trudniej jest wykorzystać w pełni swoje możliwości edukacyjne z przyczyn medycznych i społecznych. Narazone są na wyższy poziom stresu wynikający z obawy przed napadem i komentarzami, stąd też częściej występują u nich cechy zespołu nadpobudliwości psychoruchowej, trudności w czytaniu i pisaniu oraz inne trudności szkolne. W razie narastających trudności szkolnych, trzeba zapewnić dziecku możliwość douczania, zorganizować odpowiednio czas na naukę, z częstymi przerwami na odpoczynek, modyfikować i zmieniać sposoby przyswajania wiadomości szkolnych. Nie należy z zasady zwalniać dziecka z zajęć wychowania fizycznego ani z zabaw i zajęć ruchowych w grupie rówieśników. Należy jedynie dbać o to, aby nie dopuszczać do nadmiernego obciążenia fizycznego i psychicznego. Gdy zdarzają się napady, dziecko powinno mieć zapewnioną opiekę w drodze do i ze szkoły.

DZIECKO Z HEMOFILIA

Hemofilia jest wrodzoną skazą krwotoczną związaną z niedoborem czynnika VIII lub IX krzepnięcia krwi. W zależności od tego rozróżniamy hemofilię A lub B.

Ciężka postać hemofilii – występują krwawienia do mięśni i stawów, duże podskórne wylewy, krwawienia z nosa. Krwawienia wewnętrzne są bolesne. Początkowym objawem może być uczucie rozpierania w stawie, drętwienia, mrowienia. Najlepiej, jeżeli wówczas zostanie podany koncentrat czynnika krzepnięcia krwi. Jeżeli leczenie zostanie odroczone powiększa się objętość stawu, pojawia się silna bolesność oraz przykurcz w stawie.

Umiarkowana i łagodna postać choroby – krwawienia są mniej częste, nie powodują zwykle trwałych zmian w stawach, zwykle wyraźny uraz poprzedza krwawienie. Choroba nie ma wpływu na funkcjonowanie społeczne ani nie wpływa negatywnie na rozwój intelektualny. Funkcjonowanie emocjonalne może nie być zaburzone. Jednak, zwłaszcza w ciężkiej postaci choroby, dziecko może czuć się gorsze, ponieważ nie może robić tego wszystkiego, co dziecko zdrowe np. grać w piłkę nożną. Wie, że może to spowodować krwawienie do stawu lub mięśni i związany z tym ból, konieczność leczenia dożylnego, czasami hospitalizacji.

NAKAZY, ZAKAZY, OGRANICZENIA:

1. Dziecko nie powinno być narażone na urazy spowodowane np. śliską podłogą, przepychającym się tłumem dzieci.
2. W szkole musi mieć do chodzenia wygodne obuwie usztywniające staw skokowy, na nie śliskiej podeszwie.
3. Jeżeli dziecko jest sprawne ruchowo może biegać i skakać.
4. Inne dzieci muszą wiedzieć, że nie można chorego kolegi bić, popychać, podstawiać mu nogi.

5. Udział w lekcjach wf musi być ograniczony – bezpieczna jest gimnastyka, pływanie i gra w ping-ponga.
6. Dziecko może bez ograniczeń rysować, lepić z gliny, malować.
7. Należy rozwijać te sfery aktywności intelektualnej i ruchowej dziecka, w których ono się wyróżnia.
8. Dziecku choremu na hemofilię nie wolno podawać żadnych leków domięśniowo, ani stosować preparatów kwasu acetylosalicylowego.

NA, CO NALEŻY ZWRACAĆ UWAGĘ W SZKOLE:

Nagłe dolegliwości bólowe ze strony kończyn dolnych lub górnych, utykanie.

Bóle brzucha lub głowy, wymioty.

Krwawienie z jamy ustnej lub nosa, zblednięcie.

Dziecko chore na hemofilię nie wymaga specjalnego traktowania przez nauczyciela w klasie. Powinno brać udział w wycieczkach szkolnych, wyjazdach do teatru czy kina. Przed wyjazdem wskazane jest profilaktyczne podanie czynnika krzepnięcia u dziecka z ciężką postacią choroby.

PIERWSZA POMOC:

1. W przypadku urazu/bólu należy oziębic dotkniętą część ciała przez przyłożenie lodu, zimnego okładu żelowego lub chustki zmoczonej w zimnej wodzie.
2. Posadzić/położyć w pozycji dla dziecka wygodnej.
3. Najczęściej należy podać czynnik krzepnięcia krwi.
4. Jeżeli dziecko wymiotuje, ma bóle głowy, zaburzenia świadomości lub drgawki powinno się je położyć na boku i wezwać pogotowie, zawiadomić rodziców; jeżeli dziecko uskarża się na ból kończyny górnej lub dolnej nie powinno nią poruszać, wskazane jest unieruchomienie.

UCZEŃ Z ALERGIA

Alergię określić można jako uczulenie, specyficzną nadwrażliwość organizmu na zetknięcie z obcą substancją wywołującą patologiczną reakcję układu odpornościowego. Alergeny ze względu na pochodzenie można podzielić na: **pokarmowe, kontaktowe, wziewne.**

Do najczęściej występujących objawów alergii zaliczamy:

- katar w postaci wodnistej wydzieliny, spływającej po tylnej ścianie gardła,
- podrażnioną skórę nosa od częstego pocierania (szczególnie dostrzegalne u dzieci),
- świąd nosa,
- kichanie,
- suchy kaszel,
- świszczący oddech,
- uczucie duszności,
- zapalenie spojówek,
- łzawienie oczu, świąd,
- obrzęk powiek,
- wypryski skórne, pokrzywkę,
- suchość i świąd skóry,
- reakcje ze strony układu pokarmowego – biegunkę, ból brzucha, nudności, wymioty.

Objawy, które mogą sugerować wystąpienie wstrząsu anafilaktycznego:

- duszność lub poważne problemy z oddychaniem,
- uczucie silnego osłabienia,
- ostra reakcja układu pokarmowego, charakteryzująca się silnym bólem brzucha, któremu może towarzyszyć biegunka lub/i wymioty,
- zawroty głowy,
- kołatanie serca,
- wzrost tętna,
- spadek ciśnienia tętniczego krwi,
- „zimny pot”,
- utrata przytomności.

OGRANICZENIA

a) Chorzy uczniowie nie powinni uczestniczyć w pracach porządkowych np. w odkurzaniu sal, wycieraniu tablicy (narażenie na pył z kredy) czy grabieniu liści (narażenie na pleśnie);

b) dzieci uczulone na zarodniki grzybów pleśniowych nie powinny uczestniczyć w organizowanych akcjach sprzątania liści w parkach, terenach zielonych wokół szkoły oraz lekcjach wychowania fizycznego organizowanych na świeżym powietrzu;

c) w okresie pylenia roślin, dzieci z pyłkowicą nie mogą wykonywać ćwiczeń na wolnym powietrzu;

d) w okresie pylenia roślin, dzieci z pyłkowicą nie powinny uczestniczyć w planowanych wycieczkach poza miasto; jeżeli uczestniczą, opiekun grupy powinien sprawdzić czy dziecko jest zaopatrzone w odpowiednie leki, np. antyhistaminowe, beta-mimetyki wziewne lub nawet adrenalinę w przypadku uczulenia na jad owadów błonkoskrzydłych;

e) w klasach, gdzie odbywają się lekcje przyrody nie powinno być zwierząt futerkowych, jeśli są, to dziecko powinno siedzieć jak najdalej oraz nie uczestniczyć w ich pielęgnowaniu.

f) dziecko uczulone na pokarmy powinno mieć adnotację od rodziców co może jeść w sytuacjach, które mogą wywołać pojawienie się objawów uczulenia, np. imieniny innego dziecka organizowane w klasie, wigilia klasowa, spożywanie posiłków w stołówce szkolnej, korzystanie z artykułów lub adnotację o korzystaniu tylko z własnych posiłków.

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W RAZIE ZAOSTRZENIA OBJAWÓW CHOROBY

1. Zachować spokój (nie panikować -to może przestraszyć dziecko i jeszcze bardziej zaostrić dolegliwości).

2. Zminimalizować liczbę osób w otoczeniu (zbiegowisko stwarza dyskomfort dla osoby chorej).

3. Wyznaczyć ucznia, który zawiadomi higienistkę szkolną, a w przypadku nieobecności higienistki zgłosi w sekretariacie szkoły zaostrenie dolegliwości chorego – sekretarz zawiadamia rodziców lub opiekunów prawnych. W przypadku braku kontaktu z rodzicami (opiekunami) i przy ustępujących dolegliwościach szkoła zapewnia dziecku dalszą opiekę (odpoczynek w gabinecie higienistki, sekretariacie, sali lekcyjnej).

4. Podać wskazane przez lekarza, a dostarczone przez rodzica leki lub w razie wystąpienia wstrząsu alergicznego podać „zastrzyk życia” i wezwać pogotowie ratunkowe.

5. W przypadku braku kontaktu z rodzicami (opiekunami) i wezwania pogotowia ratunkowego wyznaczony pracownik szkoły przejmuje opiekę nad dzieckiem (podczas transportu karetką do szpitala), do czasu przybycia rodzica (opiekuna) do szpitala.

10. POSTĘPOWANIE W NAGŁYCH WYPADKACH

Wypadek- zdarzenie, którego skutkiem jest uraz, ból lub złe samopoczucie ucznia.

1. Wychowawcy klas przedstawiają rodzicom w ciągu pierwszych dwóch dni danego roku szkolnego oświadczenia dotyczące zgody na wezwania pogotowia w przypadku braku możliwości skontaktowania się z nimi w momencie zaistnienia wypadku. Zobowiązują także rodziców do aktualizacji numerów telefonów.

W przypadku zdarzenia nauczyciel powinien:

- zapewnić bezpieczeństwo innym dzieciom, poprzez wezwanie innego pracownika szkoły, który przejmie opiekę nad grupą.
- powiadomić dyrektora (w przypadku jego nieobecności, zastępcę lub pracowników sekretariatu), pielęgniarkę szkolną,
- należy zawiadomić rodziców ucznia, który uległ wypadkowi,
- po ocenie stanu zdrowia poszkodowanego ucznia wezwać pogotowie
- udzielić uczniowi pierwszej pomocy.

Pierwsza pomoc poszkodowanemu uczniowi.

1. Pierwsza pomoc polega na wyeliminowaniu działania czynnika uszkadzającego oraz na pobieżnej ocenie stanu poszkodowanego.
2. Nauczyciel sprawujący opiekę nad dziećmi powinien pamiętać, że pierwsza pomoc to jedynie doraźna, czasowa pomoc, zanim dotrze fachowa i wykwalifikowana siła medyczna.
3. Należy pamiętać, że dla poszkodowanego dziecka istotne jest, aby był przy nim nauczyciel do momentu, aż opiekę przejmie fachowa służba medyczna lub rodzic (opiekun prawny).
4. Udzielający pierwszej pomocy nauczyciel powinien:
 - a. ocenić stan zdrowia poszkodowanego dziecka,
 - b. ocenić sytuację i zabezpieczyć teren,
 - c. sprawdzić stan przytomności poszkodowanego ucznia,
 - d. skontrolować czynności życiowe (oddechu, krążenia przez sprawdzenie tętna),

- e. mieć z uczniem ciągły kontakt słowny (mówić do poszkodowanego bez względu na jego świadomość),
 - f. zapewnić uczniowi komfort psychiczny,
 - g. zabezpieczyć poszkodowanego przed możliwością dodatkowego urazu lub uszkodzenia, pamiętając o ewakuowaniu z miejsca wypadku tylko w wyjątkowych sytuacjach, gdy istnieje bezpośrednie zagrożenie dla poszkodowanego.
5. Jeśli zaistnieje taka potrzeba należy wezwać wyspecjalizowaną służbę medyczną – pogotowie i powiadomić rodziców /prawnych opiekunów ucznia/.
 6. Przy urazach lekkich, gdy uczeń nie odczuwa bólu fizycznego, utrzymuje właściwy kontakt z nauczycielem i jego stan zdrowia nie budzi zastrzeżeń należy niezwłocznie skontaktować się z rodzicami/opiekunami prawnym i przekazać ucznia pod ich opiekę.
 7. Jeśli szkoła nie może powiadomić rodziców/opiekunów prawnych o zaistniałej sytuacji wówczas decyzję o dalszym udzielaniu pomocy podejmuje dyrektor (wicedyrektor).

1. URAZY SZYI, KRĘGOSŁUPA I RDZENIA KRĘGOWEGO

Postępowanie

- a. natychmiast wezwać pogotowie ratunkowe,
- b. jeśli nastąpiła utrata przytomności ocenić:
 - drożność dróg oddechowych i oddech,
 - akcję serca,
 - jeśli to konieczne rozpocząć resuscytację,
 - podczas resuscytacji ustabilizować szyję i zachować ją w pozycji, w jakiej się znajduje,
 - jeśli przytomność jest zachowana, ale osoba poszkodowana uskarża się na ból szyi lub pleców, powinna leżeć na plecach do przyjazdu pogotowia. Konieczne jest ustabilizowanie szyi w zastanej pozycji.

Nie wolno:

- podawać poszkodowanemu niczego do picia lub jedzenia,
- próbować prostować kręgosłupa, jeśli poszkodowany leży wygięty.

2. OMDLENIA

Przyczyny:

- przebywanie w dusznym i gorącym środowisku,
- bycie na czczo,
- silny stres emocjonalny,
- zaburzenia ortostatyczne (związane z gwałtowną zmianą pozycji).

Postępowanie:

- wezwać pogotowie ratunkowe,
- ułożyć poszkodowanego płasko i unieść kończyny dolne na wysokość 20-30 cm,
- poluzować krępujące klatkę piersiową i szyję ubranie, sprawdzić drożność dróg oddechowych (ewentualnie odgiąć głowę do tyłu),
- zapewnić dopływ świeżego powietrza,
- pozostać z daną osobą do momentu przyjazdu karetki pogotowia ratunkowego.

3. KRWAWIENIE Z NOSA:

Postępowanie:

- posadzić krwawiącego z głową pochyloną do przodu i otwartymi ustami,
- uciskać krwawiące skrzydełko nosa poniżej nasady kostnej przez ok. 15 min (lub wg potrzeby),
- przyłożyć zimny kompres na okolicę nasady nosa,
- jeśli do ½ godziny krwawienie nie ustaje wezwać pomoc lekarską,
- szukać pomocy lekarskiej także w przypadku podejrzenia złamania kości lub chrząstek nosa.

4. OPARZENIA:

Postępowanie:

- usunąć źródło ciepła,
- usunąć uciskające przedmioty np. zegarek, pierścionek etc. zanim pojawi się obrzęk,
- jeśli skóra nie jest uszkodzona, poleć oparzone miejsce strumieniem zimnej wody lub zanurzyć w naczyniu z chłodną wodą na ok. 10 min.,
- po ochłodzeniu oparzonego miejsca przykryć je czystym materiałem lub sterylnym gazikiem.

Pomoc medyczną wezwać, gdy:

- oparzenie jest rozległe, ciężkie lub występują jakiegokolwiek zaburzenia oddychania,
- oparzenie dotyczy twarzy, rąk, stóp lub okolic intymnych,
- u oparzonego pojawiają się objawy wstrząsu,
- jest to oparzenie chemiczne lub elektryczne.

Nie wolno:

- nakładać na oparzone miejsce przylepiającego się opatrunku, waty, leków, oleju, maści i innych środków,
- nakładać lodowego kompresu lub zanurzać ciężkiego oparzenia w lodowatej wodzie,
- dmuchać na oparzenie,
- przebijać pęcherzy,
- naruszać uszkodzonej skóry,
- podawać ciężko oparzonemu czegokolwiek do jedzenia lub picia.

Można:

- w przypadku uszkodzenia skóry i/lub tkanek głębszych, zabezpieczyć oparzoną powierzchnię folią kuchenną oddzielając od siebie oparzone miejsca (np. palce).

5.WSTRZAŚ ANAFILAKTYCZNY

Objawy:

- trudności w oddychaniu,
- czerwona, swędząca wysypka,
- obrzęk twarzy, ust, języka,
- niepokój,
- zawroty głowy, ogólne osłabienie, utrata świadomości,
- ból brzucha, skurcze, biegunka,
- nudności, wymioty,
- obrzęk śluzówek nosa lub kaszel,
- kołatanie serca,
- szybkie lub słabe tętno,
- niewyraźna mowa.

Przyczyny:

alergia na:

jad owadów błonkoskrzydłych,

niektóre pokarmy,

leki

Postępowanie:

- wezwać pogotowie ratunkowe,
- jeśli osoba poszkodowana ma strzykawkę z adrenaliną – podać lekarstwo w mięsień uda, w razie konieczności nawet przez ubranie,
- jeśli osoba poszkodowana jest przytomna, pomóc jej w przyjęciu najdogodniejszej pozycji ułatwiającej oddychanie,
- jeśli osoba poszkodowana straciła przytomność i nie oddycha, rozpocząć oddech zastępczy.

11. PROCEDURY ODBIORU DZIECKA Z ŚWIETLICY SZKOLNEJ.

Podstawa prawna

§ 7 ust. 1 załącznika nr 2 i § 9 ust. 1 załącznika nr 3 rozporządzenia MEN z 21 maja 2001 r., art. 43 ust. 1 ustawy prawo o ruchu drogowym, Opiekę nad dzieckiem w drodze do szkoły i z powrotem powinni sprawować rodzice (opiekunowie prawni) lub upoważnione przez nich na piśmie osoby, zapewniające dziecku pełne bezpieczeństwo. Osoba, która może przejąć pełną odpowiedzialność prawną za bezpieczeństwo dziecka musi mieć 18 lat, w innych przypadkach odpowiedzialność prawną ponoszą rodzice.

I. Odbieranie dziecka ze świetlicy

1. Rodzice są zobowiązani odbierać dzieci w godzinach pracy świetlicy, które na początku roku były dostosowane do ich próśb. W sytuacji, gdy rodzic sporadycznie nie może odebrać dziecka w godzinach pracy świetlicy, powinien powiadomić o tym szkołę.
2. Dzieci poniżej 7 roku życia muszą być bezwzględnie odbierane przez osoby pełnoletnie: rodziców, prawnych opiekunów lub osoby upoważnione w deklaracji złożonej u wychowawców świetlicy.
3. Rodzice dzieci powyżej 7 roku życia mogą złożyć pisemną deklarację o samodzielnym powrocie dziecka do domu u wychowawców świetlicy.
4. Dzieci powyżej 7 roku życia niesamodzielnie opuszczając świetlicę mogą w wyjątkowych sytuacjach, po wypełnieniu przez rodzica/prawnych opiekunów jednorazowego oświadczenia, opuścić samodzielnie świetlicę.
5. Gdy rodzic nie będzie systematycznie odbierał dziecka w godzinach pracy świetlicy, istnieje możliwość zawieszenia dziecka lub skreślenia go z listy.
6. Pracownik świetlicy powinien o takiej sytuacji powiadomić dyrektora szkoły lub wicedyrektora.
7. W sytuacji, gdy rodzic (prawny opiekun) nie zgłosi się po dziecko po zakończeniu zajęć nauczyciel ma obowiązek powiadomić o tym telefonicznie rodziców dziecka.
8. W przypadku, gdy pod wskazanymi numerami telefonów (praca, dom) nie można uzyskać informacji o miejscu pobytu rodziców (prawnych opiekunów), nauczyciel oczekuje z dzieckiem w szkole. Po upływie półgodziny powiadamia dyrektora lub wicedyrektora szkoły o zaistniałej sytuacji, a ci stosowne organy. Szkoła ma prawo wezwać Policję w celu ustalenia miejsca pobytu rodziców/opiekunów ucznia oraz zapewnienia uczniowi dalszej opieki.
- Fakt znacznego w czasie spóźnienia rodziców winien być odnotowany i podpisany przez rodziców (w dzienniku wychowawcy).
9. W przypadku braku możliwości ustalenia miejsca pobytu rodziców/opiekunów dziecko przekazywane jest Policji, w celu zapewnienia opieki przez Izbę Dziecka lub Pogotowie Opiekuńczo-Wychowawcze.
10. Na początku roku szkolnego wychowawca świetlicy szkolnej zobowiązany jest zebrać od rodziców pisemną deklarację, określającą sposób powrotu dziecka do domu po zajęciach szkolnych i dane dotyczące osób upoważnionych (imię i nazwisko, numer dowodu osobistego, telefon kontaktowy) do odbioru dziecka ze świetlicy.
11. Życzenie rodziców dotyczące nieodbierania dziecka przez jednego z rodziców musi być potwierdzone przez orzeczenie sądowe.
12. Nauczyciel stanowczo odmawia wydania dziecka w przypadku, gdy stan osoby zamierzającej odebrać dziecko wskazuje na spożycie alkoholu, środków psychoaktywnych lub przejawia agresywne zachowanie i nie jest ona w stanie zapewnić dziecku bezpieczeństwa. W tym przypadku nauczyciel wzywa drugiego rodzica lub inną upoważnioną do odbioru dziecka osobę oraz informuje o zdarzeniu przełożonego.

13.Nauczyciel ma obowiązek zadbać, aby dziecko zostało odizolowane od rodzica/opiekuna znajdującego się pod wpływem alkoholu.

14.W przypadku, gdy rodzic zaprzecza, że jest w stanie wskazującym na spożycie alkoholu lub innego środka psychoaktywnego nauczyciel może prosić o pomoc Policję w celu stwierdzenia w/w faktu.

15.W przypadku, gdy sytuacja zgłaszania się po dziecko rodzica/opiekuna w stanie nietrzeźwości powtórzy się, dyrektor powiadamia pisemnie stosowne organy.

16.Uczeń nie może być zwolniony z zajęć ani opuścić świetlicy na podstawie telefonu od rodziców/opiekunów. Rodzic może dziecko odebrać osobiście lub dać wychowawcy pisemną informację.

17.Rodzice/opiekunowie ponoszą odpowiedzialność prawną za bezpieczeństwo dziecka odbieranego ze szkoły lub świetlicy przez upoważnioną przez nich osobę.

18.Osoba upoważniona w momencie odbioru dziecka powinna posiadać przy sobie dowód osobisty i okazać go w celu potwierdzenia tożsamości w chwili, gdy jest to osoba obca dziecku i nieznaną nauczycielowi. W każdej sytuacji budzącej wątpliwości, nauczyciel ma obowiązek skontaktować się z rodzicami dziecka.

19.W wyjątkowych sytuacjach losowych nauczyciel może po uprzednim kontakcie z rodzicem (telefonicznym) wydać pozwolenie na odebranie dziecka przez osobę wskazaną przez rodzica. Osoba ta zobowiązana jest napisać oświadczenie o odbiorze dziecka podpisując się pod nim czystelnie.

20.Należy udokumentować omawiane powyżej sytuacje w formie notatki służbowej.

12. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NARUSZENIA GODNOŚCI OSOBISTEJ UCZNIĄ.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks Pracy z póź. zm.
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty – art. 4
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela – art. 6 i 7
- Rozporządzenia Ministra edukacji Narodowej z dnia 22 stycznia 1998 r. w sprawie komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli i trybu postępowania dyscyplinarnego (Dz. U. Dz. 1998r. Nr 15, poz. 64)

1. W przypadku uchybienia przez nauczyciela obowiązków wynikających z art. 6 Karty Nauczyciela, a w rezultacie naruszenia godności osobistej ucznia, prowadzi się wewnątrzszkolne postępowanie wyjaśniające.

2. Dyrektor szkoły zapoznaje się z okolicznościami zdarzenia, prowadzi rozmowę wyjaśniającą z nauczycielem, uczniem, rodzicem / prawnym opiekunem/.

2.1. Włącza w rozmowę wyjaśniającą wychowawcę klasy, pedagoga

2.2. Po ustaleniu stanu faktycznego i stwierdzeniu, że nastąpiło naruszenie godności osobistej ucznia, dyrektor ma prawo zastosować wobec nauczyciela konsekwencje w postaci:

- upomnienia ustnego / przy pierwszym zdarzeniu/
- upomnienia pisemnego / przy powtórnym zdarzeniu/

2.3. Po czynnościach wyjaśniających, stwierdzających, że nie nastąpiło naruszenie godności osobistej ucznia, postępowanie zostaje zakończone, o czym zostają poinformowani zainteresowani.

3. Jeżeli postępowanie wewnętrzne potwierdza powtarzające się naruszenie godności osobistej ucznia, po dwukrotnym upomnieniu danego nauczyciela, przy kolejnym zdarzeniu dyrektor szkoły ma obowiązek skierować stosowne zawiadomienie do rzecznika dyscyplinarnego.

4. W przypadku ewidentnego naruszenia godności osobistej ucznia, dyrektor szkoły niezwłocznie wszczyna procedurę postępowania zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującymi bez prowadzenia wyżej przedstawionego postępowania.

13. PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NARUSZENIA PRZEZ UCZNIĄ GODNOŚCI OSOBISTEJ NAUCZYCIELA LUB INNEGO PRACOWNIKA SZKOŁY.

Definicja

Za naruszenie godności osobistej nauczyciela lub innego pracownika szkoły uznaje się:

- Lekceważenie i obraźliwe zachowanie wobec ww. wyrażone w słowach lub gestach.
- Prowokacje pod adresem ww. wyrażone w słowach lub gestach.
- Nagrywanie lub fotografowanie ww. pracowników szkoły bez ich wiedzy i zgody.
- Naruszenie ich prywatności i własności prywatnej.
- Użycie wobec nich przemocy fizycznej i psychicznej.
- Pomówienia i oszczerstwa wobec ww. pracowników i naruszenie ich nietykalności osobistej.

Procedura

1) W przypadku gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że uczeń naruszył godność nauczyciela lub innego pracownika szkoły, mają oni obowiązek zgłoszenia powyższego faktu do Dyrektora Szkoły, wychowawcy, pedagoga.

2) W obecności ww. pracowników uczeń odbywa z nimi rozmowę wstępną.

3) Jeżeli uczeń dopuścił się naruszenia nietykalności cielesnej, groził, ubliżał wulgarnie nauczycielowi lub innemu pracownikowi szkoły:

-zostaje natychmiast wezwana policja i zostaje wszczęte postępowanie zgodne z procedurami policji w takiej sprawie.

-wychowawca niezwłocznie powiadamia telefonicznie rodziców, (prawnych opiekunów) ucznia.

-uczeń otrzymuje pisemną naganę Dyrektora Szkoły zgodnie ze Statutem.

4) Jeśli uczeń zachowa się wobec nauczyciela lub innego pracownika szkoły w sposób lekceważący, prowokacyjny, bez naruszania nietykalności cielesnej i stosowania gróźb karalnych wówczas:

-wychowawca niezwłocznie powiadamia telefonicznie rodziców (prawnych opiekunów) ucznia.

- uczeń otrzymuje pisemną naganę Dyrektora szkoły zgodnie ze Statutem.

- rodzice i uczeń spotykają się z dyrektorem, pedagogiem szkolnym w celu opracowania dalszych zasad współpracy obu stron (np. kontrakt).

5) W przypadku ponownego zachowania naruszającego godność nauczyciela dyrektor lub pedagog zgłaszają do Sądu Rodzinnego wniosek o wgląd w sytuację rodzinną ucznia.

14. PROCEDURA REAGOWANIA W SZKOLE W SYTUACJI CYBERPRZEMOCY

Głównym celem działań profilaktycznych szkoły w zakresie przeciwdziałania cyberprzemocy jest ograniczenie lub całkowite wyeliminowanie zachowań agresywno-przemocowych, realizowanych przy użyciu technologii komunikacyjnych w szkole i poza nią, a także zapobieganie powstawaniu tego rodzaju problemów.

Zasady postępowania pracowników szkoły w sytuacji ujawnienia cyberprzemocy gdy sprawcą jest uczeń.

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy.

2. Zabezpieczenie dowodów.

Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil. W zabezpieczeniu dowodów pomaga nauczyciel informatyki.

3. Ustalenie okoliczności zdarzenia.

- a) jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel niebędący wychowawcą, przekazuje informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora.
- b) pedagog szkolny i dyrektor wspólnie z wychowawcą dokonują analizy zdarzenia i planują dalsze postępowanie, ustalają okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków.

4. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy.

Pedagog w porozumieniu z wychowawcą podejmuje następujące działania:

- a) rozmowa z uczniem – sprawcą przemocy o jego zachowaniu:
 - ustalenie okoliczności zajścia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami, poszukanie rozwiązania sytuacji konfliktowej;
 - sprawca otrzymuje jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy;
 - omówienie z uczniem skutków jego postępowania i poinformowanie o konsekwencjach (zgodnie ze Statutem Szkoły), które wobec niego zostaną zastosowane;
 - zobowiązanie sprawcy do zaprzestania swojego działania i usunięcia z sieci szkodliwych materiałów;
 - jeśli w zdarzeniu brała udział większa grupa uczniów, pedagog rozmawia z każdym z nich z osobna, zaczynając od lidera grupy;
 - nie konfrontujemy sprawcy i ofiary cyberprzemocy.
- b) powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka.

Rodzice sprawcy zostają poinformowani o przebiegu zdarzenia i zapoznani z materiałem dowodowym, a także z decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środkach dyscyplinarnych wobec ich dziecka.

5. Działania wobec ofiary cyberprzemocy.

a) Wsparcie psychiczne

Podczas rozmowy z uczniem – ofiarą cyberprzemocy:

- Zapewnij go, że dobrze zrobił, mówiąc o tym, co się stało.
- Powiedz, że widzisz i rozumiesz, że jest mu trudno ujawnić to, co go spotkało.
- Powiedz mu, że nikt nie ma prawa tak się zachowywać wobec niego.
- Zapewnij go, że szkoła nie toleruje żadnej formy przemocy i że postarasz się mu pomóc, uruchamiając odpowiednie procedury interwencyjne.
- Bądź uważny na pozawerbalne przejawy uczuć dziecka – zażenowanie, skrępowanie, wstyd, lęk, przerażenie, smutek, poczucie winy.

b) Porada

Poradź uczniowi, aby:

- Nie utrzymywał kontaktu ze sprawcą, nie odpowiadał na maile, telefony itp.
- Nie kasował dowodów: zdjęć, sms itp. i przedstawił je osobie dorosłej (nauczycielowi, rodzicom)

W uzasadnionych przypadkach zaproponuj pomoc psychologa.

c) Monitoring

Po zakończeniu interwencji monitorujemy sytuację ucznia sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.

6. Ochrona świadków zgłaszających zdarzenie.

- Powiedz, że dobrze zrobił, zgłaszając fakt przemocy.
- Powiedz, że wymagało to od niego wiele odwagi.

- Zapewnij o swojej dyskrecji.
- Nie ujawniaj jego danych, jeśli nie jest to konieczne
- Pod żadnym pozorem nie konfrontuj go ze sprawcą.
- Zadbaj o jego bezpieczeństwo, nie upubliczniając jego udziału w sprawie.

7. Sporządzenie dokumentacji z zajścia.

- Pedagog szkolny, wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Dokument powinien zawierać datę i miejsce rozmowy, personalia osób biorących w niej udział i opis ustalonego przebiegu wydarzeń.
- Jeśli rozmowa przebiegała w obecności świadka (np. innego nauczyciela), powinien on podpisać notatkę po jej sporządzeniu.
- Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji.

8. Współpraca szkoły z policją i sądem rodzinnym.

- Poważne przypadki cyberprzemocy przebiegające z naruszeniem prawa (np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści, sytuacje zagrażające zdrowiu lub życiu itp.) zostają bezwzględnie zgłoszone na policję. Zgłoszenia dokonuje dyrektor szkoły.
- Jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie jeśli do szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji dziecka.
- Gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki wychowawcze (rozmowa z rodzicami, konsekwencje wynikające ze statutu, spotkania z pedagogiem itp.), a ich zastosowanie nie przynosi pożądaných rezultatów, dyrektor zwraca się do sądu rodzinnego z wnioskiem o podjęcie odpowiednich środków wynikających z Ustawy o postępowaniu z nieletnim.

15. Procedura postępowania w przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły

Poniższe punkty odnoszą się do niezbędnej reakcji nauczyciela i dotyczą sytuacji wtargnięcia napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. *aktywny strzelec*.

- **Jeżeli nie miałeś szansy na ucieczkę, ukryj się, zamknij drzwi na klucz (zabarykaduj się)** - szybkie zamknięcie drzwi może uniemożliwić napastnikowi wejście do pomieszczenia i zabicie kolejnych osób

- **Wycisz i uspokój uczniów** - wszelkie dźwięki wydostające się z sal lekcyjnych mogą spowodować próbę wejścia napastnika do pomieszczenia lub ostrzelanie sali lekcyjnej przez drzwi czy ścianę

- **Zaopiekuj się uczniami ze SPE¹³ i uczniami, którzy potrzebują pomocy** - należy zwrócić szczególną uwagę na dzieci, które specyficznie reagują na stres i mogą mieć problemy z opanowaniem emocji

- **Każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony** - niespodziewane sygnały telefonów mogą zdradzić obecność osób wewnątrz zamkniętych pomieszczeń i zachęcić napastnika do wejścia

- **Poinformuj policję wysyłając informację tekstową - SMS o zaistniałej sytuacji** - w przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły niezbędnym jest natychmiastowe przekazanie informacji policji

- **Zasłoń okno, zgaś światło** - należy zaciemnić salę aby utrudnić obserwację osób zabarykadowanych w salach lekcyjnych przez osoby współpracujące z napastnikami, a znajdujące się na zewnątrz obiektu szkolnego

- **Nie przemieszczaj się** - przemieszczanie się może powodować dźwięki lub cień, który może zostać zauważony przez napastników

- **Stań poniżej linii okien, zejdź ze światła drzwi** - przebywanie w świetle drzwi rzuca cień i może zostać zauważone przez napastników

- **Zejdź z linii strzału, połóż się na podłodze** - z reguły napastnicy strzelają na wysokości około 1 do 1,5 m. Strzały z broni palnej bez problemu penetrują drzwi i mogą zabić osoby znajdujące się wewnątrz

- **Jeżeli padną strzały, nie krzycz** - napastnicy oddając na ślepo strzały przez zamknięte drzwi chcą sprowokować krzyki przerażonych osób i upewnić się czy w salach rzeczywiście nikogo nie ma
- **Nie otwieraj nikomu drzwi** - interweniujące oddziały policji w przypadku takiej konieczności same otworzą drzwi. Napastnicy mogą zmusić osoby funkcyjne do przekazania komunikatu, który ma spowodować otwarcie drzwi
- **W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podejmij walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia** - w sytuacji obecności aktywnego strzelca jego celem jest zabicie jak największej liczby ludzi. W takiej sytuacji podjęcie walki może dać jedyną szansę na uratowanie życia

W przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:

- **Wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika** - wszelkie próby oporu mogą być uznane przez napastników jako akt agresji i zakończyć się śmiercią zakładników
- **Na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np. telefon** - wszelkie próby oszukania napastników mogą zakończyć się śmiercią osoby oszukującej
- **Poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegoś polecenia** - w takim przypadku ewentualne niewykonanie polecenia napastników nie zostanie potraktowane jako próba oporu
- **Nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego** - w takiej sytuacji patrzenie w oczy może zostać uznane za akt prowokacji i agresji
- **Nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika** - odwracanie plecami może zostać uznane jako akt agresji czy lekceważenia, utrudnia także orientację w sytuacji
- **Nie zwracaj na siebie uwagi** - niezwracanie na siebie uwagi może zwiększyć szansę na uratowanie życia w przypadku, gdy zamachowcy zdecydują się zabić kogoś dla przykładu
- **Nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny** - brak szacunku i agresja mogą zostać ukarane przez zamachowców

- **Nie oszukuj terrorysty** - oszustwo może zostać potraktowane jako brak szacunku czy agresji i zostać ukarane
- **Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu** - zwracanie się do uczniów po imieniu pozwala na ich spersonalizowanie, co może spowodować lepsze ich traktowanie przez zamachowców
- **Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami** - wiedza ta w konsekwencji obniży agresję ze strony zamachowców wobec dzieci, których zachowanie odstaje od reszty
- **Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów** - każda aktywność podjęta bez zgody zamachowców może zostać potraktowana jako akt oporu czy agresji i w konsekwencji ukarana
- **Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty** - nigdy nie wiadomo, kiedy kolejny raz będziemy mogli napić się czy zjeść posiłek.

W przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez policję:

- **Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów – możesz zostać uznany za terrorystę** - policja w trakcie operacji odbijania zakładników nie jest w stanie odróżnić napastników od ofiar
- **Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi** - próba pomocy siłom bezpieczeństwa bez ich wyraźnej zgody czy prośby może zostać potraktowane jako akt agresji
- **Położ się na podłodze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy** - taka pozycja pozwala widzieć ewentualne niebezpieczne narzędzia będące w posiadaniu zamachowców, którzy wtopili się w szeregi zakładników
- **Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom** - postawa taka ułatwia działania policji, a także identyfikację zamachowców, którzy próbują się wtopić w szeregi napastników
- **Nie trzyj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących** - tarcie oczu tylko pogarsza skutki użycia gazu łzawiącego

- **Pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami** - wszelkie samowolne działania mogą zostać potraktowane jako akt agresji i mogą utrudnić akcję ratunkową
- **Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy** - policja zbiera kluczowe informacje mające się przyczynić do skutecznej akcji uwolnienia zakładników i identyfikacji zamachowców
- **Bądź przygotowany na traktowanie ciebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona** - w pierwszej fazie operacji odbijania zakładników policja nie jest w stanie odróżnić zakładników od napastników, którzy często próbują się wtapiać w tłum i uciec z miejsca ataku
- **Po wydaniu polecenia wyjścia – opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku** - w przypadku interwencji sił bezpieczeństwa należy wykonać polecenia dokładnie tak, jak tego chcą siły interwencyjne
- **Nie zatrzymuj się dla zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru** - najważniejsze jest uratowanie życia i zdrowia, a dopiero później ratowanie dóbr materialnych.

16. Procedura postępowania na wypadek znalezienia w szkole substancji psychoaktywnych

a. W przypadku **znalezienia podejrzonej substancji odurzającej** na terenie szkoły, należy:

- zachować szczególne środki ostrożności
- zabezpieczyć substancję przed dostępem do niej uczniów oraz ew. jej zniszczeniem
- powiadomić dyrektora szkoły, który powiadamia Policję
- ustalić (jeżeli to możliwe), do kogo znaleziona substancja należy
- przekazać Policji zabezpieczoną substancję oraz informację o zaistniałej sytuacji
- opracować i prowadzić projekty edukacyjne dot. w/w problematyki.

b. W przypadku **podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających** należy:

- odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie
- powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego
- powiadomić dyrektora szkoły, dyrektor powiadamia Policję
- zażądać od ucznia w obecności innej osoby/pedagoga przekazania posiadanej substancji
- zażądać od ucznia pokazania zawartości plecaka oraz zawartości kieszeni
- powiadomić rodziców/prawnych opiekunów ucznia
- poinformować rodziców o obowiązujących procedurach w szkole
- przeprowadzić z uczniem w obecności rodziców / opiekunów prawnych dziecka rozmowę o złamaniu obowiązującego prawa szkolnego
- w dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi. Wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia.
- podjąć wraz z rodzicami działania profilaktyczne w zakresie posiadania i rozprowadzania środków odurzających.

17. Procedura postępowania w przypadku zamachu samobójczego ucznia

Działania uprzedzające, zapobiegawcze:

1. Omówienie problematyki na forum Rady Pedagogicznej,
2. Upowszechnienie procedur przewidywania zamachów samobójczych,
3. Monitorowanie stanu psychicznego uczniów, reagowanie na symptomy ostrego, chronicznego stresu, objawy depresji.

Działania interwencyjne:

1. Ustal i potwierdź rodzaj zdarzenia,
2. Nie pozostawiaj ucznia samego,
3. Usuń wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru,

4. Bez rozgłosu przeprowadź ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce,
5. Zbierz wstępnie informacje o okolicznościach zdarzenia,
6. Wezwij pomoc (pogotowie, policję, straż) jeśli potrzeba, zadbaj, żeby interwencja służb przebiegała dyskretnie,
7. Towarzysz uczniowi- jesteś dla niego ważny,
8. Zawiadom Dyrekcję Szkoły- Dyrekcja zawiadamia organ prowadzący,
9. Dokonaj szybkiej oceny zagrożeń, np. wg klucza:

RYZIKO UMIARKOWANE: UCZEŃ MÓWI O SAMOBÓJSTWIE, NIE MÓWI JAK TO ZROBI, NIE BYŁO WCZEŚNIEJSZYCH PRÓB,

DUŻE RYZYKO: WYSTĄPIŁY CZYNNIKI PRZEDWYPADKOWE, UCZEŃ MÓWI JAK TO ZROBI, BYŁY WCZEŚNIEJSZE PRÓBY,

EKSTREMALNE RYZYKO: WYSTĄPIŁY WSKAŹNIKI PRZEDWYPADKOWE, UCZEŃ DOKONAŁ SAMOOKALECZENIA, PODJĄŁ PRÓBĘ NIEUDANEGO ZAMACHU SAMOBÓJCZEGO LUB INNE DZIAŁANIA ZAGRAŻAJĄCE ZDROWIU LUB ŻYCIU,

10. Nauczyciel zawiadamia wychowawcę i pedagoga szkolnego, informuje o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka); w razie potrzeby podejmuje niezwłocznie działania, w celu ratowania życia i zdrowia poszkodowanego w szczególności wzywa odpowiednie służby oraz zapewnienia w miarę możliwości opiekę psychologa,

11. Wychowawca powiadamia rodziców/ opiekunów prawnych,

12. Dyrekcja szkoły dokonuje wyboru priorytetów i ustala strategię działania uzależniając ją od oceny sytuacji, należy chronić ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami stresującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.)

Działania naprawcze:

1. Dokonaj diagnozy ryzyka ponowienia zamachu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi,

2. Bezwzględnie skonsultuj dalszą strategię z PPP lub placówką opieki zdrowotnej,
3. Podejmij próbę zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo, wzmocniła wzajemne więzi.

18. Procedury postępowania w przypadku zakłócenia przez ucznia toku lekcji (np. wulgarnie zachowanie, głośne rozmowy, bieganie po sali, brak reakcji na polecenia nauczyciela itp.)

W przypadku gdy nauczyciel prowadzący zajęcia nie potrafi opanować sytuacji w klasie, wysyła gospodarza klasy po pedagoga szkolnego. Pedagog zobowiązany jest udać się do wskazanej klasy i ustalić tożsamość przeszkadzających uczniów, a w razie konieczności zabrać ich z Sali lekcyjnej do swojego gabinetu lub do gabinetu dyrektora.

Nauczyciel uczący może również skorzystać w takiej sytuacji z pomocy pracownika niepedagogicznego, który powiadamia dyrektora lub innego nauczyciela o tym, że w danej klasie dzieje się coś niepokojącego.

19. Procedura postępowania w sytuacji posiadania przez ucznia przedmiotów niedozwolonych na terenie szkoły (np. scyzoryki, noże, żyłетки, lasery, gaz, kije baseballowe i inne przedmioty lub urządzenia zagrażające zdrowiu i życiu innych)

Nauczyciel informuje ucznia o obowiązku oddania narzędzia i konsekwencjach jeśli tego nie zrobi.

Jeśli uczeń odmawia oddania niebezpiecznego narzędzia, nauczyciel odizolowuje go od pozostałych uczniów, korzystając z pomocy innych pracowników szkoły.

Dyrektor decyduje o konieczności zawiadomienia policji.

Jeśli istnieje ryzyko, że użycie niebezpiecznego przedmiotu może stanowić zagrożenie dla czyjś życia lub zdrowia nauczyciel musi:

1. Natychmiast zawiadomić o tym dyrekcję szkoły, która jak najszybciej zawiadamia policję,

2. Zadbać o bezpieczeństwo pozostałych uczniów poprzez odizolowanie ich od kolegi posiadającego groźny przedmiot, czyli wypuszczenie ich z klasy i oddanie pod opiekę innego nauczyciela.

Zatwierdzone na Radzie Pedagogicznej w dniu 23.05.2019r.

DYREKTOR
SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 16
w Rzeszowie

mgr Dorota Rząsa